

Skrattmåsen i Dalarna 1994

Lotta Bonde

Skrattmåsen är en art som de senaste åren fått en förtjänt uppmärksamhet. Under de senaste 25 åren har skrattmåsen minskat markant i Sverige. I vissa områden möjligen med så mycket som 75 procent (Lönsson & Karlsson 1990, Lager 1992). Orden "Ingen riktig fågelsjö utan en skrattmåskoloni" är nog samma, med tanke på att skrattmåskolonier tycks spela en viktig roll för flera andra våtmarkhäckande arter genom det skydd måsarnas mobbing av predatorer utgör (se t.ex. Henriksen 1993).

Som uppföljning till tidigare inventeringar, genomfördes under våren 1994 en skrattmåsinventering i Dalarna. Inventering gjordes både på tidigare kända häckningslokaler och nyetableringar. Jämförelser kunde sedan göras med de tidigare inventeringsstillfällena som skedde 1972 och 1986. Totalt antal kända häckningslokaler i Dalarna fram till och med 1986 är 122 stycken (S-E. Bohlin, 1988).

Vid 1994 års inventering tillkom nio nya lokaler med häckning (Falun 3, Hedemora 2, Ludvika 1 och Malling 3).

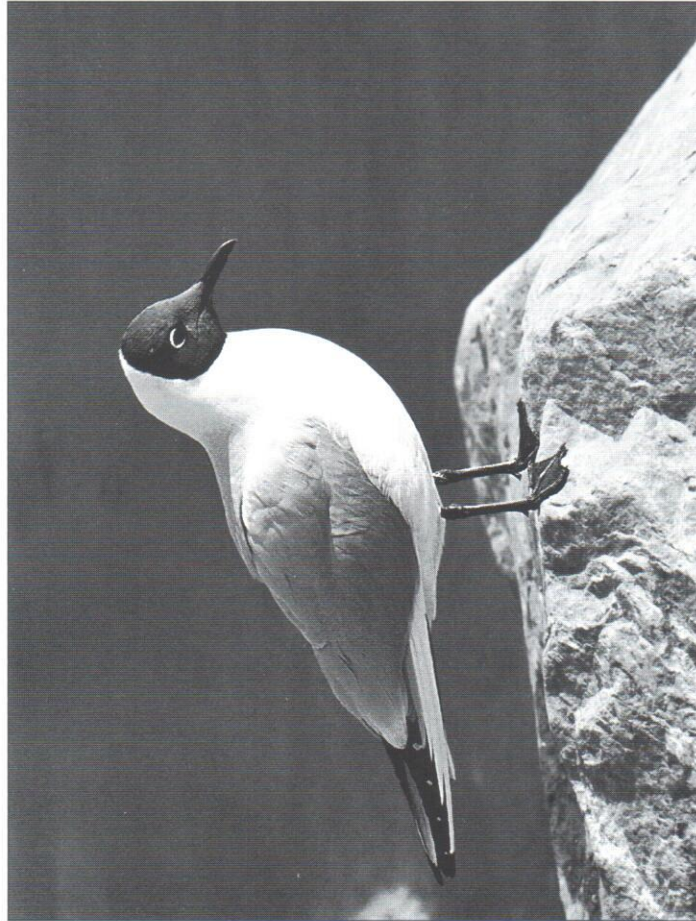
Samtidigt minskade totalantalet lokaler med aktuella häckningar med 12 stycken. 15 av de tidigare inventerade lokalerna förblev oinventerade, av dessa hade 4 hyst skrattmåsar vid förra inventeringen 1986, och åtminstone en med betydande antal (260 individer -86).

Metodik

Denna inventering genomfördes på liknande sätt som tidigare. Det vill säga: Inventeringsperioden låg mellan 10 maj

År	Totalt kända lokaler	Inventerade lokaler	Inventerade med häckning
1950	8	—	—
1972	33	29	29
1974	38	—	—
1986	122	92	48
1994	131	89	36

Tabell 1. Antal kända skrattmåskolonier i Dalarna t o m 1994.

Skrattmåsar. Under de senaste 25 åren har skrattmåsen minskat markant i Sverige. I vissa områden möjligen med så mycket som 75 procent.

Foto: Peter Ohlsson

troligen oftast underskattning eftersom Bohlin 1988) och Skrattmåsen i Dalarna (Kjell Bylin 1973).

1994 verkar skrattmåsen ha återhämtat sig

totalt sett i Dalarna. Antalet häckande par redovisas som cirka 4 457, och detta påvisar en ökning med 11 procent. (Tabell 2).

Utvecklingen 1972 – 1986 – 1994

Jämförande uppgifter är hämtade från Skrattmåsen i Dalarna 1986 (Sten-Erik

År	Antal häckande par	Ökning/Minskning hela perioden	Antal individer	Ökning/Minskning hela perioden
1972	3951	—	7902*	—
1986	3084	- 22%	7433	-6%
1994	4457	+11%	9170	+14%

Tabell 2. Ökning respektive minskning av skrattmåsar angivet i procent, under 22 år.

*Antalet är endast en fördubbling av siffran för antalet häckande par, då inga siffror för individantal finns angivet från 1972.

1967: 502 häckande par
Kolonin torde ha bildats i mitten av 50-talet
(Sören Stenberg) (Bylin nr 24)

INSJÖN

(13F6c)
1994: ingen häckning
1986: ingen häckning, enstaka individer.
Häckade tidigare med som mest ca 250 par
(Gunnar Lind)

LAPPMYREN

(13F6b)
1994: ingen häckning
1986: ingen häckning
1970: ingen häckning
1968-69: Ca 30 häckande par
1967: 9 häckande par (Gunnar Lind)

LIMSJÖN

Strax Ö Leksands jvst (13F7b), slättsjö.
1994: 800-900 häckande par
1986: ingen häckning, 20-talet individer
1972: mer än 200 häckande par
Har tidigare årligen häckat sedan 1949 och
bestod vid mitten av 1950-talet av ca 200
par, som mest med ca
350 par. I övrigt har antalet par varierat
mellan 100 - 200. Detta är för närvarande
(1994) enda kolonin i kommunen. (Gunnar
Lind) (Bylin nr 25)

LUNDBJÖRKSTJÄRN

Siljansnäs (13E8b), liten tjärn med mur
omkring.
1994: ingen häckning
1986: Ca 70 häckande par, ca 150 individer
1972: Ca 70 häckande par
Kolonin uppträcktes 1970 och har sedan
dess som mest hyst ca 100 häckande par.
(Gunnar Lind) (Bylin nr 26)

ÖSTANHOLSVIKEN

Siljan, Tällberg (13F9b)
1994: ingen häckning (Gunnar Lind)
1986: Ca 10 häckande par
Eventuell tidigare förekomst på lokalen
okänt. (Gunnar Lind, Sören Stenberg)

LUDVIKA KOMMUN

FRUTJÄRN

Inne i Ludvika (12F4d), liten skogsgär-
dad tjärn i bostadsområde.
1994: 50 häckande par, 150 individer
(Thorild Jonsson)
1986: ca 60 häckande par, ca 200 individer
(Per Adenäs, Bertil Rahm)

GLANINGEN

Blötberget (12F3b), Skogssjö, norra delen
slättsjökaraktär.
1994: ingen häckning
1986: Ca 30 häckande par, ca 85 individer
1985: Ca 20 bon
1971: Ca 250 häckande par
1972: Ca 70 häckande par
Kolonin grundades 1960. Både 1985 och
1986 avbröts dock häckningen, då skrat-
måsarna försvann "över en natt" (Bertil
Rahm, Berndt Larsson) (Bylin nr 1)

HÖTJÄRN

Grängesberg (12F1a), slamdamm.
1994: 3 häckande par
1986: ingen häckning, ca 10 individer
1972: Ca 125 häckande par
Kolonin flyttade ursprungligen hit från
Orreleksdammen. På senare år (före 1986)
har inga skratmåsar häckat. (Bertil Rahm,
Berndt Larsson) (Bylin nr 2)

KASTTJÄRN

Inne i Ludvika (12F3d), liten eutrof tjärn
med parkomgivning.
1994: Ca 250 häckande par
1986: Ca 140 häckande par, ca 300 indivi-
der
1972: Ca 50 häckande par (Lars Ström)
Efter 1972 minskade antalet häckande par,
för att sedan öka igen 1985, efter muddring
m m. (Per Adenäs) (Bylin nr 4)

LISJÖN

10 km V Fredriksberg (12E4c), Skogssjö.
1994: ingen häckning, ca 50 individer
1986: Ca 50 häckande par, ca 150 individer
(Per Adenäs)

Kolonin etablerades på öarna i ån 1960. År
1971 sköts 40 skratmåsar, då de betrakta-
des som en sanitär olägenhet. En del av
kolonin flyttade ca 1 km och bestod 1972
av ca 15 par. (Bertil Rahm) (Bylin nr 7 och
nr 8)

MALUNGS KOMMUN

ABBORRTJÄRNKÖLEN

1994: 2-3 häckande par Ny häckningslokal
(Börje Flygar, Börje Dahln)

DALÄLVEN

Malung(13D6h)
1994: ingen häckning
1986: ingen häckning
Har funnits en liten koloni som nu är borta
(Börje Flygar)

GÄLLINGSFLÖTTJÄRNEN

1994: 53 bon, ca 100 ungar
Ny häckningslokal (Börje Dahln, Börje
Flygar)

TISJÖN

Orriåset/Örviken, Lima socken (14C1j)
1994: 85 bon
1986: minst 20 häckande par
Kolonin har funnits i några år (1986) (Börje
Dahln)

TISJÖKÖLEN

Tisjön (14C1j)
1994: ingen häckning
1986: 25-30 häckande par (Börje Flygar)

TRANEFLOET

Rörbäcksnäs (14C6h), Myr.
1994: ingen häckning
1986: minst 20 häckande par
kolonin har funnits i några år (1986) (Börje
Flygar)

ÖVERHÅN

1994: 16 bon
Ny häckningslokal. (Börje Dahln, Börje
Flygar)

MARNÄSTJÄRN

O Ludvika (12F3d), eutrof skogsgårdad
tjärn nära bebyggelse.
1994: ingen häckning, ca 12 individer
(Thorild Jonsson)

1986: 14 häckande par, ca 30 individer

1972: Ca 75 häckande par

1960-talets mitt: Ca 200 häckande par
Kolonin tros vara en av de äldre i detta
område. Kolonistorleken har varierat. Vid
mitten av 60-talet häckade vissa år uppåt
200 par. (Jan-Olov Hermansson) Efter 1972
en konstant minskning av häckande par.
1986 förstördes 7 av de 14 bona av en man
som sågs kliva runt i kolonin och krossa
ägg och bon! (Per Adenäs) (Bylin nr 5)

NORSEN

Blötberget-Klenshyttan, Skogssjö
1994: ingen häckning
1993: 120 häckande par
Ny häckningslokal. (Bertil Rahm)

ORRELEKSDAMMEN

Grängesberg (12F2a), Slamdamm som fått
slättsjökaraktär.
1994: 9 häckande par
1986: ingen häckning, ca 15 individer
1969: Ca 200 häckande par
På 1960- och 1970-talet fanns en koloni på
en flytuva i dammen. Kolonin flyttade
sedan till Hötjärn ca 2 km söderut. (Bertil
Rahm)

SAXEN

Sjöns sydliga ände (12F4a), vassområde.
1994: ingen häckning
1986: ingen häckning
1972: Ca 25 häckande par (Bertil Rahm,
Berndt Larsson) (Bylin nr 3)

SÄFSSJÖN

Fredriksberg (12E4c), Sjön och på öar i ån
1994: ingen häckning, ca 30 individer
(Thorild Jonsson)
1986: ingen häckning
1982: ingen häckning
1980: Ca 80 häckande par
1972: Ca 100 häckande par (Nils-Erik
Andersson)